

Effecten van de verhoging van het > lage BTW-tarief in de cultuursector

Den Haag, 1 juni 2018
Drs. René Goudriaan

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Uitgangspunten	4
3	Effecten van de BTW-verhoging in de cultuursector	5

I Inleiding

Het regeerakkoord van het kabinet-Rutte III voorziet in een verhoging van het verlaagde BTW-tarief van 6% naar 9% in 2019. Dat heeft onder meer budgettaire gevolgen voor instellingen in de cultuursector. Deze instellingen worden – in tegenstelling tot burgers en bedrijven – niet gecompenseerd voor de BTW-verhoging.

Culturele instellingen moeten beslissen of zij de BTW-verhoging wel of niet aan hun klanten door (kunnen) berekenen. Als zij ervoor kiezen om de BTW-verhoging niet aan hun clientèle door te berekenen, blijven hun bezoekerscijfers weliswaar op peil, maar daalt hun netto omzet met bijna 2,8% ($= 1,06/1,09 - 1$). Gezien de zwakke financiële positie van de meeste culturele instellingen is het onwaarschijnlijk dat de instellingen niet kiezen voor een doorberekening van de BTW-verhoging in hun prijzen. In het meest waarschijnlijke geval dat culturele instellingen de BTW-verhoging doorberekenen, stijgen hun prijzen met ruim 2,8% ($= 1,09/1,06 - 1$). De hogere prijzen gaan echter – door gedragsreacties van hun clientèle – ten koste van hun bezoekerscijfers (vraaguitval) en daarmee eveneens van hun netto omzet.

In de voorliggende notitie komt de vraag aan de orde wat de gevolgen zijn van de verhoging van het lage BTW-tarief voor de cultuursector. We nemen aan dat culturele instellingen de BTW-verhoging volledig in hun prijzen doorberekenen. De analyse beperkt zich tot de gevolgen voor de bezoekerscijfers en de netto omzet. De consequenties op termijn van de lagere omzetcijfers voor de personeelssterkte, de inkoop van productiemiddelen en het cultuuraanbod blijven hier buiten beschouwing.

2 Uitgangspunten

De simulatie van de gevolgen van de verhoging van het lage BTW-tarief voor de cultuursector berust op de volgende uitgangspunten:

- Culturele instellingen berekenen de BTW-verhoging volledig door in hun prijzen.
- Alle analyses berusten op CBS-cijfers (Statline) voor het jaar 2016.¹
- De berekening van de gedeerde omzet heeft betrekking op musea, professionele podiumkunsten en openbare bibliotheken (conform CBS-definities).
- De gedeerde omzet betreft naast de inkomsten uit entree- en lidmaatschapsgelden ook de eventuele omzet van de horeca of de winkel. Minder bezoek heeft immers ook gevolgen voor de omzet van de horeca of de winkel.
- De omvang van de vraaguitval is afhankelijk van de waarde van de prijselasticiteiten. Voor de podiumkunsten gaan wij mede op basis van empirisch onderzoek uit van een prijselasticiteit van $-0,50$ en voor de musea van $-0,35$ (Blankers et al. 2012).² De prijselasticiteit van openbare bibliotheken berust eveneens mede op empirisch onderzoek en bedraagt $-0,40$ (Goudriaan et al. 2008).³
- Conform Goudriaan et al. (2008) wordt aangenomen dat 72% van de gebruikersinkomsten van openbare bibliotheken wordt belast met het lage BTW-tarief.

¹ CBS-cijfers over de professionele podiumkunsten berusten op de VSCD-data, de VNPF-data en een aanvullende CBS-enquête onder de overige uitvoeringszalen.

² Zie: <https://archieff06.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20180223114014/https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijks-overheid/documenten/rapporten/2012/10/22/effecten-van-de-economische-crisis-in-de-cultuursector/def-1016-eindrapportage-economische-effecten-cultuur.pdf>

³ Zie: <https://archieff06.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20171230010816/https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijks-overheid/documenten/kamerstukken/2008/09/23/bijlage-eindrapport-evaluatie-van-het-verlaagde-btw-tarief-cultuur-en-media/def-522-eindrapport-evaluatie-btw-cultuur.pdf>

3 Effecten van de BTW-verhoging in de cultuursector

Gegeven de waarden van de prijselasticiteiten leidt een volledige doorberekening van de BTW-verhoging tot de volgende daling van het aantal bezoeken of het aantal leden:

- musea 1,0% minder bezoeken;
- professionele podiumkunsten 1,4% minder bezoeken;
- openbare bibliotheken 1,1% minder leden.

Tabel 1 toont de simulatie van de effecten van de BTW-verhoging in de cultuursector:

- De bezoekdaling is qua absolute omvang het grootst bij de musea (340.000 minder bezoeken), omdat zij het meeste bezoek ontvangen. Daarna volgen de professionele podiumkunsten met 260.000 minder bezoeken. De openbare bibliotheken verliezen ruim 40.000 leden.
- De budgettaire effecten zijn het grootst bij de professionele podiumkunsten (een omzetsdaling van € 5,94 mln.). Bij de musea daalt de omzet met € 3,01 mln. De openbare bibliotheken kampen met een omzetsdaling van € 0,51.
- De geanalyseerde culturele instellingen verliezen in totaal bijna € 10 mln. aan omzet als gevolg van 600.000 minder bezoeken aan musea en podiumkunsten, en 40.000 minder bibliotheekleden.

Tabel 1: Simulatie van de effecten van de BTW-verhoging in de cultuursector, 2016

	Niveau 2016 ^{a b} (x 1 mln.)	Daling ^b (x 1 mln.)
Musea		
Bezoeken	34,36	-0,34
Entregelden	229,00	-2,27
Horeca & winkel	75,00	-0,74
Totaal publieksinkomsten	304,00	-3,01
Professionele podiumkunsten		
Bezoeken	18,23	-0,26
Entregelden	306,36	-4,34
Horeca	113,12	-1,60
Totaal publieksinkomsten	419,48	-5,94
Openbare bibliotheken		
Leden	3,72	-0,04
Gebruikersinkomsten (72%)	45,07	-0,51
Totaal		
Bezoeken	52,59	-0,60
Leden bibliotheken	3,72	-0,04
Totaal publieks- en gebruikersinkomsten	768,55	-9,46

a Niveaucijfers zijn afkomstig uit Statline van het CBS, geraadpleegd op 31 mei 2018.

b Door afrondingen in de presentatie hoeven de totalen niet exact overeen te komen met de som van de gepresenteerde cijfers.